

Fővárosi Ítéltábla

6.Pf.20.163/2021/8.

A Fővárosi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (felperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt Felperes1 I. rendű és Felperes2 szül. Felperes2 születési neve (mindketten: Cím2.) II. rendű felpereseknek a Szabó Ügyvédi Iroda alperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd) által képviselt Alperes1 (Cím9) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2020. december 14. napján meghozott 3.G.40.475/2018/52. számú ítélete ellen az I-II. rendű felperesek által 55. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 190.500 (százkilencvenezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget, és térítsenek meg az állam külön felhívására 842.400 (nyolcszáznegyvenkétezer-négyszáz) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A 2008. április 24-én megkötött szerződés alapján az alperes 300 hónap futamidőre 13.700.000 forint CHF-ben nyilvántartott kölcsönt nyújtott a II. rendű felperesnek. A kölcsön és járulékaival visszafizetését a felperesek tulajdonát képező ingatlanra alapított önálló zálogjoggal, továbbá az I. rendű felperes készfizető kezességvállalásával biztosították.

[2] Az alperes a kölcsönszerződést 2010. szeptember 21-én, a zálogszerződést 2014. május 7-én felmondta.

[3] A felperesek 2017. december 30-án a kölcsönszerződés kezelési költségre, konverziós és fedezetellenőrzési díjra vonatkozó, valamint árfolyamkockázattal kapcsolatos kikötései érvénytelenségének megállapítása és a szerződés hatályossá nyilvánítása, továbbá a felmondás érvénytelenségének, jogszerűtlenségének a megállapítása iránt indítottak pert az alperessel szemben.

[4] A felperesek végleges keresetük szerint elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen az árfolyamkockázatot a II. rendű felperesre hárító V.4. és VIII.6. pontjaiba foglalt rendelkezések tisztességtelensége, továbbá a VIII.6. pont jogszabályba, a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésébe ütközése folytán. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását, és ennek keretében 13.700.000 forint felvételének évi 4,99% kamattal való elszámolását kérték.

Másodlagosan a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján annak megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés II.a) pontjában foglalt fedezetellenőrzési díjra, illetve a II.b) pontban foglalt kezelési költségre és törlesztési konverziós díjra vonatkozó szerződési rendelkezések tisztességtelenek, így semmisek. A szerződés részleges érvénytelensége alapján a jogosulatlanul felszámított 2.277,89 CHF kezelési költség és 3.000 forint fedezetellenőrzési díj megfizetésére kérték kötelezni az alperest.

Harmadlagos kereseti kérelmük arra irányult, hogy a bíróság állapítsa meg az alperes felmondásának érvénytelenségét, jogszerűtlenségét, illetve hatálytalanságát.

[5] A felperesek állították, hogy az alperes árfolyamkockázati tájékoztatása tartalmilag sem a Hpt. 203. §-ában, sem az EUB C-51/17. számú ítéletében kifejtetteknek nem felelt meg. A tájékoztatás nem kellő időben a szerződéskötést megelőzően történt, és nem terjedt ki a pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt gazdasági következményeire. A felperesek arra hivatkoztak, hogy a támadott díjakra és kezelési költségre vonatkozó rendelkezések azért tisztességtelenek, mert nem áll mögöttük valós szolgáltatás. A kezelési költséget pedig nem forintban, hanem svájci frankban állapították meg és azt az eladási árfolyam alapján számították át. Harmadlagos kereseti kérelmük indokát az képezte, hogy érvénytelen szerződést érvényesen nem lehet felmondani. Az alperes a felmondást megelőzően nem szólította fel őket tartozásuk megfizetésére, továbbá a felmondás nem tartalmazza a felmondás indokát, a késedelmükkel érintett tartozásuk pontos összegét, és a felmondás időpontjában nem is volt lejárt tartozásuk. Az alperes felmondása a Ptk. 321. §-ának megkerülésére irányul, ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján érvénytelen.

[6] Az alperes a kereset elutasítását kérte.

[7] Az alperes állította, hogy tájékoztatása a jogszabályoknak és az EUB joggyakorlatának mindenben megfelelt. Arra hivatkozott, hogy a kezelési költség a Ptk. 209. § (4) bekezdése szerinti főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötés tisztességtelenségének vizsgálata kizárt. A kezelési költség és a fedezetellenőrzési díj ellenében tényleges szolgáltatást nyújtott a II. rendű felperesnek. A kezelési költség a banki hitelezésért, adminisztrációért felszámított

költségátalány, amelynek mértékét a mindenkor hatályos kondíciós lista, illetve a szerződés tartalmazza. A Hpt. 2. számú mellékletének I.10.3. pontja a pénzügyi szolgáltatási tevékenység részeként számára előírt tevékenységeket, melyek nyilvánvalóan többletköltségeket okoznak. A kezelési költség a Hpt. 212. § (2) bekezdése a hitelezéssel szokásosan együttjáró költségnek minősül, amely jogszabály tiltó rendelkezése hiányában a szerződő félre áthárítható. A kezelési költséget a 250/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet is tartalmazta, ezért arra vonatkozó kikötés nyilvánvalóan nem lehet tisztességtelen azon az alapon, hogy nem került a szerződésben meghatározásra részletesen, hogy mely szolgáltatásért kerül felszámításra. A CHF-ben történt meghatározása miatt sem tisztességtelen, hiszen a százalékos mértékben meghatározott kezelési költség alapja a CHF-ben kifejezett tőkeösszeg volt. Állította, hogy szerződéskötéskor jogszabály nem tiltotta a devizában felvett és forintban folyósított kölcsönök esetén konverziós díj felszámítását. A Hpt. módosítását követően ilyen díjat már nem számíthatott fel, az ezt megelőző időszakra vonatkozó díjakat pedig a DH2 törvény szerinti elszámolásban kellett elszámolnia. A fedezetellenőrzési díj mértékét pontosan meghatározták, megnevezése egyértelműen utal az elvégzett szolgáltatásra. Az alperes vitatta a felperesek felmondással kapcsolatos állításait. Álláspontja szerint pontosan megjelölte a felmondás okát, a II. rendű felperesnek volt lejárt tartozása, melynek összege meghaladta a DH2 törvény szerint a felmondás időpontjáig tisztességtelenül felszámított összeget. Felmondása pedig a kölcsönszerződést jogszerűen megszüntette.

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A felpereseket egyetemlegesen az alperes javára 393.125 forint perköltség, az állam külön felhívására pedig 631.800 forint eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

[9] Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperesek keresete – a tartalmát tekintve – kiterjedt az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési rendelkezések – tájékoztatási kötelezettség megszegéséből eredő – tisztességtelenségének állítására is. Az alperes által a szerződéskötést megelőzően adott írásbeli tájékoztatás szövegéből egyértelműen kitűnt, hogy az árfolyamváltozás milyen hatást gyakorol a törlesztőrészlet forintban kifejezett összegére. A tájékoztató az árfolyamváltozás lehetséges irányaira vonatkozó, konkrét számszaki adatokat tartalmazó példákkal mutatta be az árfolyamváltozás mechanizmusát. Ehhez a hitel kamatainak változására vonatkozó tájékoztatás is kapcsolódott, amely alapján az árfolyamváltozás törlesztőrészletre gyakorolt hatásával az átlag fogyasztónak és így II. rendű felperesnek is tisztában kellett lennie. Sem a tájékoztató, sem a szerződés szövege nem utalt arra, hogy a törlesztőrészlet forint összegének változása korlátozás alá esne. Ezzel szemben mind a tájékoztatóból, mind a szerződés VIII.6. pontjából kitűnt, hogy a szerződés fennállása alatt a felperesnek akár jelentős mértékű árfolyamkockázata is keletkezhet. Ebből következően pedig egy átlag fogyasztó számára annak is egyértelművé kellett válnia, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, a kölcsön futamideje alatt is bekövetkezhet, a változás iránya és mértéke előre nem megállapítható és annak nincs felső határa. A kapott tájékoztatás megfelelt az EUB C-186/16., C-51/17. számú ítéletében írt követelményeknek is, amennyiben az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó képes lehetett arra, hogy a szerződésből eredő tényleges gazdasági következményeket felmérje.

[10] Az elsőfokú bíróság kifejtette: az árfolyamkockázat korlátozottságát bizonyíték nem támasztotta alá. A kihallgatott tanúk vallomása ugyanis nem igazolta a felpereseknek azt az állítását, hogy az alperes szerződéskötés során eljáró ügyintézői olyan tájékoztatást adtak, hogy az árfolyamváltozás legfeljebb néhány ezer forinttal növelheti meg a törlesztőrészletet. Az alperes tájékoztatása érthetőségének vizsgálatát nem II. rendű felperes, hanem az átlagos fogyasztó mércéjével kellett elvégezni, és ennek a mércének a tájékoztatás megfelelt. A szerződés felperesek nyilatkozatát tartalmazó VIII.6. pontja pedig a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó rendelkezés hiányában nem volt általános szerződési feltételnek vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételnek tekinthető. Így tisztességtelensége sem volt vizsgálható.

[11] A bíróság kifejtette: a keresettel támadott fedezetellenőrzési, törlesztési konverziós díj és kezelési költség kikötés nem a kölcsönszerződés főszolgáltatásának ellenszolgáltatása. A kezelési költséget alperes a banki hitelezésért, adminisztrációért felszámított költségek átalányaként jelölte meg, ami a hitelnyújtónak a hitelnyújtással kapcsolatban felmerült adminisztrációs költségeit hivatott fedezni. A fedezetellenőrzési díj a fedezet, azaz a perbeli ingatlan-nyilvántartási állapotának ellenőrzéséért, azaz a hitelezési folyamat egy eshetőlegesen felmerülő résztvevőkenységéért, a konverziós díj pedig az EUB C-312/14. számú ítélete szerint is kiegészítő tevékenységnek minősített átváltási tevékenységért fizetendő díj volt. Utalt arra, hogy az átláthatósághoz nemcsak az szükséges, hogy e költségek, díjak összege, kiszámításuk módja és a teljesítésük időpontja a szerződésben meghatározásra kerüljön, hanem az is, hogy az ellenükben kapott szolgáltatás beazonosítható legyen. Ehhez ugyanakkor nem volt szükség valamennyi szolgáltatás szerződésbeli részletezésére (C-621/17. 1. pont). A fedezetellenőrzési díj ellenében alperes által nyújtott konkrét szolgáltatást a szerződés, illetve annak részét képező lakossági kondíciós lista megjelölte. Az egyértelműen a fedezettel, azaz az ingatlannal, annak nyilvántartási állapotával volt összefüggésbe hozható. Konkrét forint összege a kölcsönszerződés II.a) pontjában szerepelt egyszeri díjfizetésként, így az átláthatóság követelménye egyéb feltételeinek is megfelelt.

[12] Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a kölcsönszerződés ugyan a kezelési költség ellenében az alperes által nyújtott konkrét szolgáltatásokat nem sorolta fel, ugyanakkor az V. pontjában részletezte a kölcsön törlesztési folyamatában az alperes számlakezelési tevékenységét. E tevékenységek pedig egy átlagos fogyasztó számára felismerhetően a kölcsön törlesztésének folyamatához, a hiteltörlesztési számla kezeléséhez tartoztak. Így tehát a szolgáltatások részben megjelölésre kerültek a szerződésben, még ha az alperes teljes banki hitelkezelési és adminisztratív tevékenységét nem is reprezentálták. Ezen túlmenően a kezelési költségre vonatkozó kikötés az átláthatóság feltételeinek is megfelelt, amennyiben a szerződés II.b) pontja tartalmazta a szerződéskötés kori kezelési költség éves mértékét, összegét, a szerződés és a kondíciós lista pedig a kiszámításának módját és teljesítésének időpontját.

[13] A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperesek által igénybe vett szabad felhasználású kölcsön kamat- és kezelési költség terhe nem haladta meg az egyéb, kezelési költség felszámítása nélkül nyújtott hitelek, kölcsönök terheit. Utalt arra, hogy az bank és az bank2 (49. és 51. szám alatti) hirdetményei

szerint a perbelihez hasonló kölcsönügyletek esetén még az akciós kamatok is magasabb szintről (5,85%, 5,99%) indultak, a kezelési költség gyakran efelett jelentkezett 2% körüli mértékben. A kedvezőnek tekinthető kamat (bank évi 3,95%) a minden esetben felszámított, csak az első hat hónapban érvényesülő kedvezőbb kezelési költséggel (2,04%) már ugyancsak meghaladta a perbeli ügyleti kamat és kezelési költség szintet. Így a kezelési költség felszámításával a II. rendű felperes terhére nem alakult ki jelentős egyenlőtlenség. A fedezetellenőrzési díj az bank és az bank2 hirdetésményei szerint ugyancsak nem volt eltúlzottnak, aránytalannak tekinthető, hiszen azt vagy szintén 3.000 forintban, vagy attól pár száz forinttal alacsonyabb összegben határozták meg. Mindezek miatt a bíróság sem a kezelési költség, sem a fedezetellenőrzési díj tisztességtelenségét nem látta megállapíthatónak.

[14] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a harmadlagos kereseti kérelem vonatkozásában nem álltak fenn a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában meghatározott előfeltételei. A jogvédelmi szükséghelyzet körében ugyanis nem volt elfogadható a felperesek alperes igényérvényesítésére való hivatkozása, arra figyelemmel, hogy az az ellenük indított perben védekezésül felhozható (BH2005. 146., BH1985. 195.).

[15] Az elsőfokú ítélettel szemben elsődlegesen annak keresetük szerinti megváltoztatása, másodlagosan valamennyi kereseti kérelmük érdemi elbírálása érdekében az ítélet hatályon kívül helyezése iránt a felperesek terjesztettek elő fellebbezést.

[16] A felperesek fellebbezése szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése, 164. § (1) bekezdése, 213. §-a, a Hpt. 203. § (6), (7) bekezdése, a Ptk. 198. §-a, 321. §-a, 329. § (3) bekezdése, 303. § (3) bekezdése, 205. § (3) bekezdése, 205/C. §-a, 209. § (1), (4) bekezdése, a 2/2014. PJE határozat, a 2008/48/EGK Irányelv, a C-51/17. számú EUB ítélet, a DH2 törvény 5-6. §-a, az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint az 1385/2019., 3019/2017. és 24/2018. (XII. 28.) AB határozatok megsértésével hozta meg döntését. Sérelmezték, hogy eltérő jogi álláspontja folytán az elsőfokú bíróság a VIII.6. pont tisztességtelenségét, továbbá a felmondás érvénytelenségére, illetve joghatás kiváltására alkalmatlanságára alapított kereseti kérelmüket érdemben nem vizsgálta. Állították, hogy sem a szerződés, sem az ÁSZF nem rögzítette annak gazdasági indokát, hogy a kezelési költséget az alperes milyen szolgáltatásokra vonatkozóan határozta meg. Százalékos mértéke arra enged következtetni, hogy ez egy további kamatszerű költségelem, melynek nem látható az ellenértéke, ezért a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, hogy mire szolgál. Éppen ezért fenntartották a kezelési költség tisztességtelenségére vonatkozó állításukat. Továbbra is állították, hogy mivel az ingatlant értékecselővel felértékelítették, vagyont biztosítást kötöttek, arra önálló zálogjogot engedtek, melyhez képest fedezetellenőrzési díj felszámítása kétszeres terhelést jelent. A fedezetellenőrzési díjra vonatkozó feltétel tisztességtelen és a Ptk. 228. § (3) bekezdése alapján semmis is, hiszen nem értelmezhető, hogy milyen alperesi szolgáltatásért kell azt fizetniük. Álláspontjuk szerint a Fővárosi Ítéltábla gyakorlata egységesnek mondható abban a kérdésben, hogy a VIII.6. pont tisztességtelensége vizsgálható abban az esetben is, ha az egyoldalú tájékoztatásnak minősül. A támadott pontban az adós vállalta a deviza alapú finanszírozás kockázatát, amely így az rájuk nézve egyértelműen kötelezettséget, az alperesre nézve jogot keletkeztető akaratnyilatkozatot jelent.

[17] A felperesek hangsúlyozták, hogy a 2011. évi CLXI. törvény 24. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a jogegységi határozat a bíróságokra kötelező. Ennek ellenére az ítélet teljesen figyelmen kívül hagyja a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában kifejtetteket. Sérelmezték és súlyosan részrehajlónak, unfairnek tartották a bíróság azon megjegyzését, hogy „a vizsgálatot nem a II. rendű felperes, hanem az átlagos fogyasztó mércéjével kellett elvégezni”. Utaltak arra, hogy az ítéletből nem derül ki, hogy a II. rendű felperes nem éri el az átlagos fogyasztó mércéjét vagy meghaladja azt. Állították, hogy ettől függetlenül a bíróságnak csak azt kellett volna megvizsgálnia, hogy mit érthetett a szerződést aláíró fogyasztó a kapott tájékoztatás alatt, amit a tanúk nem igazoltak. A felperesek állították, hogy a bíróság azzal, hogy az EUB C-51/17. számú ítélete 74-75. pontjában kifejtetteket figyelmen kívül hagyta, megsértette a tisztességes eljáráshoz való jogukat. Az ítéletben elbírált V.4. pont és a kockázatfeltáró nyilatkozat ugyanis az EUB ítéletben írt feltételeknek nem felelt meg, amennyiben nem tartalmazta azt, hogy a szerződés teljesítése gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat számukra. Rámutattak, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat és a szerződés V.4. pontja az EUB ítélet 76. pontjában foglalt követelményt sem elégítette ki, amennyiben nem kellő időben kapták meg a szerződést, így nem volt lehetőségük arra, hogy a kockázatokat alaposan átértékeljék. Az EUB ítélet 78., 81., 85., 87., 89. és 90. pontjának pedig a tájékoztatás azért nem felelt meg, mert nincs olyan okirat, amiből kiderülne, hogy a forint deviza árfolyamának jelentős felértékelődése esetén tartozásukat nem tudják fizetni. Mindezek azt eredményezték, hogy az alperes tájékoztatása a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdésének tartalmilag nem felelt meg, ennek következtében nem volt átlátható és érthető számukra. A Ptk. 209. § (4) bekezdése alapján pedig tisztességtelen az a szerződési feltétel, amelyik nem érthető és nem világos.

[18] A felperesek fenntartották, hogy érvénytelen szerződés felmondása jogdogmatikailag kizárt, a szerződés érvényessége esetére pedig önállóan is hivatkoztak a felmondás érvénytelenségére. Álláspontjuk szerint keresetüknek nem kellett megfelelnie a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában rögzített törvényi kritériumainak. A Ptk. 239/A. § (1) bekezdésének szabálya ugyanis speciális a Pp. megállapítási keresetre vonatkozó szabályához képest, és a lex specialis derogat lex generalis elve alapján a perben a Ptk. rendelkezéseit kell irányadónak tekinteni. Jogvédte érdekként hivatkoztak ugyanakkor arra, hogy teljes tartozásukat ne lehessen lejárttá tenni.

[19] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

[20] Az alperes szerint az elsőfokú bíróság megalapozott ítéletet hozott, és indokolási kötelezettségének is eleget tett. Változatlanul állította, hogy árfolyamkockázati tájékoztatási kötelezettségét az EUB követelményeinek megfelelően teljesítette. Bizonyította, hogy a kezelési költség felszámításával nem alakult ki jelentős egyenlőtlenség a felperesek terhére, ennek hiányában a kezelési költségre vonatkozó szerződési rendelkezések nem tisztességtelenek. A felmondás érvénytelensége esetében a megállapítási kereset előterjesztésének előfeltételei hiányoznak. Az elsőfokú eljárásban általa részletesen

előadottakat mindezeket meghaladóan is fenntartotta. Rámutatott, hogy a Kúria több – így a Pfv.I.20.268/2020/10., illetve a Pfv.I.20.033/2020/12. számú – ítéletében is vizsgálta árfolyamkockázati tájékoztatását, és azt megfelelőnek találta.

[21] A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben vizsgálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].

[22] A fellebbezés nem megalapozott.

[23] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása nem szenvedett olyan hiányosságban, ami a Pp. 252. § (2) bekezdésére figyelemmel az érdemi felülvizsgálatát kizárta volna. Az Ítéltábla utal arra, hogy a Pp. 253. § (3) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság a felülbírálat korlátai között határozhat a perben érvényesített jog, illetőleg az azzal szemben felhozott védekezés alapjául szolgáló olyan kérdésekben is, amelyekben az elsőfokú bíróság nem tárgyalt, illetőleg nem határozott. A felperesek más lényeges eljárási szabálysértésre nem hivatkoztak, és ilyet az Ítéltábla sem észlelt, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkezésre álló adatok alapján érdemben bírálta felül.

[24] Az Ítéltábla az elsőfokú bíróság döntésével egyetértett, annak indokait azonban csak az alábbi módosításokkal, illetve kiegészítésekkel osztotta:

[25] A szerződés VIII.6. pontja a II. rendű felperesnek a banki kockázatfeltárással kapcsolatos egyoldalú nyilatkozatát tartalmazta. A Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében kizárólag általános szerződési feltétel vagy fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel lehet tisztességtelen. A felperesek által támadott nyilatkozat azonban nem minősülhet a Ptk. 205/A. §-a szerinti általános szerződési feltételnek, és egyoldalúsága folytán egyedi megtárgyaltsága – mivel megtételéhez a másik szerződő fél jelenlétére nem volt szükség – sem volt értelmezhető. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a II. rendű felperes egyoldalú nyilatkozata nem minősülhetett tisztességtelennek sem. Az árfolyamkockázati tájékoztatás, illetve a fogyasztó arra vonatkozó nyilatkozata kizárólag abból a szempontból bír jelentőséggel, hogy lehetővé tehesse az egyébként a főszolgáltatás körébe tartozó, az árfolyamkockázatot viselésére vonatkozó szerződési rendelkezés tisztességtelenségének vizsgálatát, amennyiben az átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől való tájékoztatásra – nem volt világos, nem volt érthető [2/2014. Polgári jogegységi határozat].

[26] A szerződéskötéskor hatályos Ptk. 209. § (4)-(5) bekezdése még nem mondta ki, hogy az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem

érthető. A 2/2014. PJE határozat szerint azonban az EUB C-26/13. számú ítéletében kifejtettekből is következően a nemzeti bíróság a nemzeti jogrend valamennyi szabályát köteles figyelembe venni, és az adott területen alkalmazandó irányelv szövegének és céljának megfelelően értelmezni oly módon, hogy a 93/13/EGK Irányelv által követett céllal összhangban álló eredményre jusson, kivéve, ha az contra legem jogértelmezéshez vezetne. Tekintve, hogy a magyar jog 2009. május 22-e előtti szabályaiból nem volt levezethető, hogy a nem megfelelően átültetett Irányelv érthetőségre, világosságra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatóak, az Irányelv alapján kellett a vonatkozó szabályokat értelmezni. Ennek megfelelően a perbeli esetben is vizsgálandó volt, hogy az adott konstrukció egyik lényegi eleme, az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselése világos, érthető szerződési feltétel-e.

[27] A Ptk. 205. § (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget fogyasztóval kötendő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a Hpt. 203. § (6) bekezdése úgy konkretizálta, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja pedig úgy rendelkezett, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

[28] Mindezekhez képest az EUB C-26/13., C-186/16. és C-51/17. számú ítéletei azt a többletkövetelményt fogalmazták meg, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a szerződés összes feltételét és a szerződéskötés következményeit a szerződés megkötése előtt időben megismerhesse. Az adósnak egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest súlyosan leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

[29] Az Ítéltábla kiemeli, hogy az irányadó magyar jog nem tartalmazott olyan tételes szabályt, és az EUB ítéleteiből sem volt levezethető, hogy a tájékoztatás nem történhet a szerződéskötés napján, illetve, hogy az nem megfelelő, amennyiben nem meghatározott idővel a szerződéskötés előtt történik. Az EUB joggyakorlatából csak annyi következett, hogy az időnek elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy az átlagos fogyasztó a szerződés tartalmát és következményeit felmérje. Az Ítéltábla álláspontja szerint a felperesek személyes előadása alapján nem volt olyan következtetés levonható, hogy az idő tényezőnek az ügylet megfontolásában, az árfolyamkockázat vállalásában esetükben döntő jelentősége lett volna,

vagy hogy a 2008. április 9-én benyújtott hiteligénylésük alapján a saját pénzügyi érdekeik szempontjából kedvezőbbnek gondolt szerződés megkötését bizonytalanságuk ellenére az alperes sürgette. Az elsőfokú bíróság a lefolytatott tanúbizonyítás eredményének helyes értékelése alapján állapította meg, hogy a felperesek nem tudták bizonyítani azt az állításukat, hogy az alperes szerződéskötéskor eljáró képviselője szóban az írásba foglalt tájékoztatástól eltérően az árfolyamkockázat korlátozottságáról adott számukra tájékoztatást. Az alperes árfolyamkockázati tájékoztatója tartalmazta, hogy az árfolyam kedvezőtlen változása előre ki nem számítható kockázatot jelent a II. rendű felperes számára, ami a felperest terheli. Bemutatta a forint kölcsönökhöz képest a deviza alapú finanszírozás előnyét és hátrányát is, példákkal illusztrálta az árfolyamkockázatot, grafikonon szemléltette a CHF árfolyamának alakulását az szerződéskötést megelőző egy évben, megjegyezve, hogy abból a jövőre nézve nem vonhatók le következtetések.

[30] A szerződés szövegéből és az alperes által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető kellett legyen az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesek számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őket terheli, és hogy az árfolyam rájuk nézve kedvezőtlen változásának nincsen felső határa. Az alperes tájékoztatása kiterjedt az árfolyamváltozás kockázatának ismertetésére, és a kockázatnak a felperesek kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására is. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatás megfelelt mind a jogszabályi előírásoknak, mind az uniós követelményeknek. A megfelelő tájékoztatás pedig a Ptk. 209. § (4) bekezdése alapján az árfolyamkockázatot áthárító rendelkezések tisztességtelenségének megállapítását kizárta.

[31] Az elsőfokú bíróság azt is helyesen állapította meg ítéletében, hogy a felperesek által támadott díjak és a kezelési költség nem képezték a szerződés főtárgyát, ezért – a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdése alapján – nem volt akadálya annak, hogy az azokra vonatkozó szerződési rendelkezések tisztességtelenségét vizsgálja. Az Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a tisztességtelenség megítélése során azt kellett vizsgálni, hogy a támadott kikötések megfelelnek-e az átláthatóság, a jóhiszeműség és egyensúly követelményének.

[32] Az Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a szerződés megfelelően tartalmazta azoknak a támadott díjak alapjául szolgáló banki szolgáltatások megnevezését, és a díj mértékét, és ezek felszámítását szerződéskötéskor jogszabály nem tiltotta. A szerződésben külön meghatározott díjakon és költségeken túl a százalékos mértékű havi kezelési költség esetében a szerződés valóban nem tartalmazta mindazon banki szolgáltatásoknak a felsorolását, melyek ellenértékét a felpereseknek kezelési költségként kellett fizetniük. Az elsőfokú bíróság által helyesen idézett EUB C-621/17. számú ítélet szerint azonban nem is az egyes banki szolgáltatások részletezése, hanem a beazonosíthatósága volt csupán elvárás. A szerződés eltérő rendelkezésének hiányában a jogszabályban meghatározott banki szolgáltatásokat lehetett a kezelési költség felszámítása alapjaként számításba venni, és a Hpt. 2. számú mellékletének I.10.3. pontja azonban a pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység részeként határozta meg a hitelképesség vizsgálatával, a kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, és a behajtással kapcsolatos

intézkedéseket is. A törvény alapján tehát a bank alapvető szolgáltatásai beazonosíthatók voltak, és az átláthatóság követelménye a szerződésben kikötött további díjakhoz képest sem sérült. Az Ítéltábla álláspontja szerint ugyanis azok a havonta fizetendő kezelési költségen túl jelentkeztek, és azzal nem mutattak átfedést.

[33] Mivel a kölcsön kezelésével kapcsolatos általános banki szolgáltatások ellenértékeként törvény írta elő a kezelési költség felszámításának lehetőségét, észszerűen elvárható volt a fogyasztótól, hogy egyedi megtárgyalása esetén a törvényen alapuló kezelési költségre vonatkozó szerződési feltételt elfogadja [C-621/17. számú ítélet 50. pontja]. Az elsőfokú bíróság pedig más bankok hasonló kölcsönei esetén kikötött költségek egybevetése alapján helytállóan jutott arra a következtetésre is, hogy a felperesek esetében a jóhiszeműség és egyensúly elve sem sérült [ítélet 55. pontja].

[34] A Ptk. 199. §-án keresztül irányadó 239/A. § (1) bekezdésének szabálya kizárólag a felmondás érvénytelenségének a vizsgálatára ad lehetőséget a Pp. 123. §-a előfeltételeinek megvalósulása nélkül, a felmondás jogszerűtlenségének, vagy hatálytalanságának a vizsgálatára már nem. Az Ítéltábla ennek ellenére nem osztotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a Pp. 123. §-ának szabálya akár részben is az akadályát jelentette volna annak, hogy a felperesek harmadlagos kereseti kérelmét a bíróság elbírálja. A felperesek ugyanis kizárólag az ellenük a kölcsönszerződés teljesítése iránt indított perben tudnak érdemi ellenkérelmükben arra hivatkozni, hogy a bank követelése a felmondás hibája miatt még nem járt le. Ezzel szemben közjegyzői okirat záradékolása folytán indult bírósági végrehajtás keretében, illetve végrehajtás megszüntetése iránti perben a felmondás jogkövetkezményei – sem a Pp. 369. §-a, sem az új Pp. 528. § (2) bekezdése szerint – nem orvosolhatók, az ezek elhárításához fűződő érdek pedig alapot ad megállapítás iránti kereset előterjesztésére [BH2017. 347.].

[35] Az Ítéltábla ugyanakkor érdemben a felperesek harmadlagos kereseti kérelmét is alaptalannak találta. A szerződésen alapuló felmondás, a kölcsönszerződés érvénytelensége megállapításának hiányában nem volt érvénytelen. A felmondás egyértelműen tartalmazta annak okát, az adósok késedelmét, a 29/A/1. alatti felszólítások szerint a felperesek 2009. augusztus 25. óta a törlesztési kötelezettségüket nem a szerződés szerint teljesítették, késedelmüket egyébként maguk sem vitatták. A Kúria időközben a 4/2021. Polgári jogegységi határozatában egyértelműen kimondta, hogy a DH2 törvény szerinti elszámolás nem zárja ki, hogy a bíróság a polgári jog szabályai szerint utólag vizsgálja, hogy alapos volt-e a pénzintézet részéről a szerződésnek az adós fizetési késedelmére alapított felmondása. A felmondást megelőző, 2010. szeptember 9-i felszólítás szerint a felperesek lejárt tartozásának összege 578.132 forint volt, amelyhez képest a DH2 törvény szerinti elszámolás alapján 2015. február 1-ig az alperes 11.394,7 CHF-t számított fel tisztességtelenül. A felmondás jogszerűségének a megítélése során azonban kizárólag annak volt jelentősége, hogy a tisztességtelen szerződési kikötések alapján a felmondás időpontjáig milyen összeg került felszámításra. Arra pedig az alperes megalapozottan hivatkozott, hogy a felmondásig tisztességtelenül felszámított összeg nélkül a felperesek fennálló tartozása 238.284 forint volt, ami – a 4/2021. Polgári jogegységi határozatban kifejtettek alapján is – megalapozta a felmondást.

[36] A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[37] Az Ítéltábla az eredménytelenül fellebbező felpereseket a Pp. 82. § (1) bekezdése alapján az alperes fellebbezési eljárás munkaigényével arányos, áfát tartalmazó ügyvédi munkadíjából álló másodfokú perköltségének, az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján pedig a fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte.

Budapest, 2021. május 18.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

dr. Csóka István s. k.
előadó bíró

dr. Lente Sándor s. k.
bíró